

V objemu slovenske pomladi: Spomini Antona Tomažiča na usodni čas

Avtor:
Matjaž Brojan

Foto Srđan Živulović

Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani leta 1988 / Arhiv: A. Tomažič

Bil je prelomni čas, čas, ki nam ga je bilo dano preživeti. Zgodila se nam je OSAMOSVOJITEV: države in uresničitev tisočletnih želja Slovencev. To je bilo kratko, nekaj drobcenih let dolgo obdobje, ki je pripeljalo do dejstva, da smo po njem postali svoji gospodarji, nič več podložniki dotedanjim cesarsko kraljevim in drugim (revolucionarnim) gospodarjem. Rečemo lahko, da je bil to srečni čas, ki nam ga je bilo po namigu usode v našem življenju dano doživeti.

Središčni dejavnik tega pomembnega, a za tiste, slovenstvu predane ljudi tudi nevarnega, kreganj in vsakršnih razprtij polnega časa, je bil DEMOS – koalicija ljudi, ki so si posebej srčno želeli na demokratičnih osnovah uresničitve velikega cilja – osamosvojitve.

Demokratična opozicija Slovenije, kar DEMOS v razvezi pojma pomeni, je s strnitvijo sil v pravem času in na pravi način postavila tudi prave cilje, ki jih je s svojimi ukrepi – referendumom, različnimi pravnimi ukrepi in volitvami tistega decembrskega dne tudi dosegla. Eden glavnih dejavnikov v tem, za Slovence tako usodnem in nadvse pomembnem procesu, je bil naš občan **ANTON TOMAŽIČ z Vira**. Ne le, da je bil – kot pravi sam – »zraven«, bil je eden tistih, ki si je z držo, ravnanji in srčnim zavzemanjem za prave cilje zaslužil status, da je bil in ostal resnični in pravi osamosvojitelj ter politik tistega usodnega časa. Četudi je potem prav hitro prišlo do razkola in razpada DEMOSA, to ne more izničiti velikega dosežka slovenske poenotenosti v tistem času, a tudi prispevka, ki ga je v tem velikem dejanju slovenstva prispeval Anton Tomažič.

V objemu slovenske pomladi

Pri MOHORJEVI ZALOŽBI v Celovcu je izšla njegova knjiga V OBJEMU SLOVENSKE POMLADI, ki prinaša v strnjeni, dokumentarni podobi Tomažičeve poglede na tisti prelomni čas, poglede, ki jih poudarja in potrjuje svojo nezmotljivo govorico množica dokumentov, osebnih spominov, člankov, magnetogramov in vsega tistega, kar je Tomažič v knjigo zbral. Če bi kdo že zaradi kakršnegakoli, predvsem ideološkega nasprotovanja hotel avtorju ugovarjati, pa tega spričo neverjetne količine skrbno zbranega dokumentarnega gradiva ne more. To gradivo seveda govori s svojo govorico. Tomažič se v omenjeni, za Slovenijo in Slovence tako zelo krizni čas, ni pridružil zadnji hip, ko bi presodil, da je pravi trenutek biti »zraven«, temveč je bil z vsem svojim bitjem in žitjem eden od pionirjev slovenske pomladi.

Veliko dejanje slovenstva je Tomažič soustvarjal od samega začetka, ko so najbolj ozaveščeni Slovenci (in tudi najpogumnejši) zaslutili, da morajo stopiti skupaj v udejanjanju velikega narodovega cilja. Tone je poprej soustvarjal Slovensko demokratično zavezo in postal član njenega izvršilnega odbora. Bil

je dejavnik v Narodnih demokratih, saj si je kot podpredsednik prizadeval, da bi duh DEMOSA med Slovenci obstal tudi potem, ko je zaradi notranjih razprtij (kako slovensko !!!) ta razpadel. Demokratični pluralizem je bil in ostal njegov ideal, ki pa ga zaradi svojega političnega duha na Slovenskem Tomažiču ni bilo dano doživeti. Še danes ga je težko celo zaslutiti, kaj šele doživeti!

Kdo je bil pravi demokrat in kdo je s figo v žepu sodeloval v prelomnih časih Slovenije

Njegovi zavezniki v knjigi so dokumenti. Množica dokumentov na enem mestu. Ti dokumenti, posebej kot faksimili, so tisto blago, ki mu tudi najbolj zagrizeni nasprotniki trditev in dejstev, ki jih le-ti prinašajo, ne morejo nasprotovati. Tako lahko rečemo, da knjiga na zajetnih 535 straneh prinaša resnico o našem osamosvajanju. Tudi to nam omogoča, da uvidimo po dobrih dveh desetletjih, odkar živimo v svoji državi, da uvidimo, kdo je bil resnični t. j. predani član Demosa, in kdo se mu je pridružil le zaradi lastne preračunljivosti; kdo se je potegoval za samostojno Slovenijo in kdo je bil proti njej; kdo je bil pravi akter rušenja Demosa in kdo njegov branitelj. Prinaša nam spoznanje predvsem tega, kdo je bil pravi demokrat in kdo oni, ki je s figo v žepu sodeloval v prelomnih časih Slovenije.

Danes doživljamo v mnogih oddajah predvajane televizijske posnetke zaslužnih osamosvojiteljev, ki se drenjajo okoli predsednika države. Med njimi prepoznavamo tudi mnoge, danes etablirane politike, ki so bili v omenjenih prelomnih časih proti samostojni Sloveniji; proti plebiscitu, pač pa za ohranitev Jugoslavije in njenega totalitarnega sistema; sploh vsega, kar je povozil novi demokratični čas (kakršenkoli je že) in vse, kar je prišlo z njim. Velik zagovornik demokratične podobe Slovenije in osamosvojitelj Slovencev je bil Anton Tomažič.

Za omenjene cilje je živel, o njih govoril in si zanje srčno prizadeval.

Njegovim besedam: »**Za mojo domovino Slovenijo, ki jo imam srečno rad, bi dal tudi življenje**,« so se mnogi posmehovali z ironijo, sarkazmom in omalovaževanjem so grdo podcenjevali njega in vse, kar nam danes dobrega prinaša v objemu in v lepe spomine objeta slovenska pomlad. Za

dejanje resnice o usodnem času moje in tvoje domovine avtorju iskreno
čestitam.